

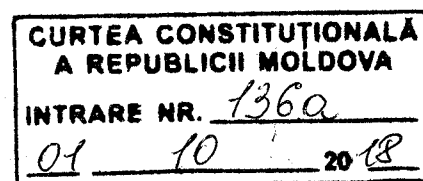
Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu, 28
Chișinău MD 2004
Republica Moldova

SESIZARE

*prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. c) din Legea nr. 317-XIII
din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și
articolele 38 alineat 1 litera g) și 39 din Codul Jurisdicției
constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995*

I. - AUTORUL SESIZĂRII:

1. Nume: ODNOSTALCO
2. Prenume: Vladimir
3. Funcția: Deputat în Parlamentul Republicii Moldova
4. Adresa pentru corespondență: str. Columna 148/1, MD-2004, mun. Chișinău

II. - OBIECTUL SESIZĂRII

12. Prezenta sesizare are ca obiect de examinare: a) art. 52 alin. 6 al Legii nr.10-XVI din 3 februarie 2009 privind supravegherea de stat a sănătății (publicată în MO nr. 67/183 din 03.04.2009), conform căruia „*Admiterea copiilor în colectivități și instituții educaționale și de recreere este condiționată de faptul vaccinării lor profilactice sistemice.*” b) pct. 21 alin. 1 lit. e) din Hotărârea Guvernului nr. 1113 din 06 octombrie 2016 cu privire la aprobarea Planului național de imunizări pentru anii 2016-2020 (publicată în MO nr.353-354/1205 din 11.10.2016), conform căruia „*e) asigurarea admiterii în colectivitățile de copii, în lipsa contraindicațiilor medicale argumentate și documentate, doar a copiilor vaccinați în conformitate cu prezentul Program;*”

III. - EXPUNEREA PRETINSEI SAU PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI PRECUM ȘI ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

13. Expunerea faptelor:

Conform prevederilor art. 52 alin. 6 al Legii nr.10-XVI din 3 februarie 2009 (În continuare – Legea nr. 10) privind supravegherea de stat a sănătății (publicată în MO nr. 67/183 din 03.04.2009), conform căruia „*Admiterea copiilor în colectivități și instituții educaționale și de recreere este condiționată de faptul vaccinării lor profilactice sistemice.*”

La data de 02 august 2012, avocatul parlamentar, domnul Anatolie Munteanu, sesiza Curtea Constituțională cu privire la neconstituționalitatea art. 52 alin. 6 al Legii nr. 10.

Prin decizia Înaltei Curți nr. 1 din 22 ianuarie 2013, cu paritate de voturi se sista controlul constituționalității art. 52 alin. 6 al Legii nr. 10, articolul denunțat, fiind considerat astfel constituțional.

Judecătorii Alexandru Tănase, Petru Railean și Valeria Șterbet, care votau pentru constituționalitatea actului legislativ denunțat, în principal, rețineau:

1. în măsura în care sesizarea vizează constrângerea de a urma vaccinuri obligatorii, ca tratamente medicale nonvoluntare, acestea duc la o ingerință în dreptul la respectarea integrității fizice a persoanei și a vieții sale private, garantate de articolele 24 și 28 din Constituție, precum și de articolul 8 § 1 din Convenția Europeană
2. potrivit datelor Ministerului Sănătății, anual, în lume sunt înregistrate aproximativ 10 milioane de decese la copii cu vârsta de până la cinci ani, o mare parte fiind cauzate de maladii transmisibile, precum rujeola, tetanosul etc., care pot fi prevenite prin vaccinare. Cuprinderea insuficientă cu vaccinări într-un șir de state are drept consecință faptul că, anual, la nivel global, circa 2,5 milioane de copii cu vârsta sub 5 ani decedază din cauza infecțiilor care pot fi prevenite prin vaccinări, inclusiv: 1,2 milioane de decese în urma infecțiilor care pot fi prevenite prin vaccinuri obișnuite incluse în Programul Extins de Imunizări și 1,3 milioane de decese cauzate de infecții contra cărora există vaccinuri elaborate și aprobate.
3. Potrivit Ministerului Sănătății, în anul 2010 cuprinderea globală cu vaccinări contra difteriei, tetanosului și tusei convulsive a fost de peste 85%, contra poliomielitei – 86%, rujeolei – 85%. Principala cauză a insuficienței imunizărilor cu toate tipurile de vaccinuri constă în posibilitățile financiare limitate ale unor state, și nu în ineficiența sau dauna vaccinurilor.

4. Tot din cauza nivelului insuficient al vaccinării, unele state s-au confruntat cu diverse epidemii, care puteau fi prevenite. Astfel, în anul 2010, în Tadjikistan, la importul virusului poliomieltic din India, s-a declanșat o epidemie, în cadrul căreia 6,2% din bolnavi au decedat, restul rămânând invalizi pe viață. Mai mult, de aici, virusul a fost exportat în Turkmenistan, Federația Rusă și Kazahstan. La fel, în 2011 state europene precum Franța, Italia, Spania, Germania, România, Ucraina, Bulgaria s-au confruntat cu epidemii de rujeolă, fiind înregistrate și decese, în pofida mijloacelor moderne de tratament.
5. În Republica Moldova, diminuarea cuprinderii cu vaccinuri la începutul anilor '90 ai secolului trecut, cauzată de deficiențele de finanțare pentru procurarea vaccinurilor, refuzul populației în contextul propagandei antivaccinale a determinat apariția epidemiilor de difterie (1994-1996: 888 bolnavi, dintre care 48 au decedat), tuse convulsivă (1991-1997: 3198 bolnavi), oreion (1996-1998: 28.845 cazuri; 2007-2008: 31.540 cazuri), rujeolă (2001-2002: 5386 cazuri), rubeolă (2001-2002: 11.824 cazuri).
6. Potrivit Ministerului Sănătății, în ultimii ani, datorită imunizărilor, Republica Moldova a reușit să mențină o situație epidemică favorabilă.
7. În acest context, situația epidemiologică favorabilă în linii mari depinde de doi factori principali: pătura imună înaltă la infecția respectivă în mediul populației generale și nivelul înalt de protecție specifică individuală, ceea ce este asigurat prin realizarea imunizărilor sistematice.
8. În acest context, în cauza Solomakhin v. Ucraina, precitată, Curtea Europeană a statuat că: „36. [...] personalul medical a verificat compatibilitatea pentru vaccinare preliminar administrării vaccinului, fapt ce sugerează că au fost întreprinse măsuri pentru a se asigura ca intervenția medicală să nu fie în detrimentul reclamantului în așa măsura încât să se aducă atingere echilibrului între interesul integrității personale a reclamantului și interesul public de ocrotire a sănătății publice a populației. [...] 39. În lumina considerațiilor sus-menționate, Curtea constată lipsa încălcării articolului 8 al Convenției în acest caz.”
9. „Imunitatea colectivă” este prezentă într-o comunitate doar atunci când un procent ridicat al membrilor săi au fost imunizați împotriva unei anumite boli încât boala nu poate câștiga un punct de sprijin în comunitate. Astfel, obținerea și menținerea „imunității colective” nu doar îi protejează pe cei care au fost vaccinați, dar și pe cei care au un sistem imunitar deficitar, precum persoanele în etate, copii și cei care suferă de HIV.
10. ...potrivit prevederilor art. 47 din Legea ocrotirii sănătății, părinții sînt obligați să aibă grijă de sănătatea copilului, de dezvoltarea lui prenatală și postnatală, de educația lui fizică, spirituală și morală, să-i cultive un mod sănătos de viață. Părinții, alți reprezentanți legali, la solicitarea unităților medico-sanitare, trebuie să prezinte copilul pentru examinare medicală și aplicare a măsurilor de profilaxie. De asemenea, potrivit art. 15 alin. (3) din Legea privind drepturile copilului, părinții sînt obligați să respecte recomandările medicilor privind asigurarea dezvoltării normale a copilului în perioada pre- și postnatală.
11. Problema refuzului părinților de a-și imuniza copiii este importantă pentru societate, în special ținând cont de faptul că, potrivit Programului Național de Imunizare, majoritatea vaccinărilor obligatorii sunt prevăzute până la vârsta de 6-7 ani, cea mai mare parte fiind efectuate în primele 24 de luni de viață.
12. Părinții care refuza nejustificat vaccinarea copiilor lor pun în pericol sănătatea acestora. Pe de altă parte, există situații în care o decizie părintească de a se abține

- de la imunizarea copilului supune alte persoane riscului de vătămare suficientă pentru a justifica intervenția forței de constrângere a statului.
13. În acest context și ținând cont de constatările supra privind necesitatea vaccinărilor obligatorii, precum și având în vedere faptul că autorul sesizării nu a prezentat, iar acești trei judecatori nu au identificat alte argumente care ar permite o concluzie diferită în privința vaccinării obligatorii a copiilor, consideră că limitarea autorității parentale în privința sănătății copilului prin impunerea vaccinării obligatorii este proporțională scopului legitim urmărit și nu este contrară prevederilor Constituției.
 14. Curtea Europeană a constatat în privința dreptului la educație că există două obligații corelative: **obligația statului de a crea instituții de învățământ, la care elevii să aibă un acces real, și obligația părintelui, tutorelui sau a reprezentantului legal de a înscrie minorii aflați în grijă în cadrul unei instituții acreditate de stat.**
 15. Curtea Europeană a statuat că **părinții nu pot invoca, de exemplu, propriile lor convingeri religioase pentru a refuza copilului dreptul la instruire.**
 16. Articolul 2 din Protocolul nr. 1 nu implică în mod necesar un drept de acces la o anumită instituție de învățământ (Simpson v. Regatul Unit, din 24 februarie 1998). Mai mult decât atât, dreptul la educație nu exclude, în principiu, **recurgerea la măsuri disciplinare, cum ar fi suspendarea sau excluderea dintr-o instituție de învățământ**, în scopul de a asigura respectarea regulilor sale interne. Impunerea de sancțiuni disciplinare este o parte integrantă a procesului prin care o școală încearcă să realizeze obiectivul pentru care a fost instituită, inclusiv dezvoltarea și formarea caracterului și a abilităților psihice ale elevilor săi (a se vedea, în privința altor autorități, Campbell și Cosans v. Regatul Unit, precitată, § 33; a se vedea, de asemenea, cu privire la excluderea unui cadet de la o academie militară, Yanasik v. Turcia, decizia Comisiei din 6 ianuarie 1993, precum și excluderea unui student pentru fraudă, Sulak v. Turcia, decizia Comisiei din 17 ianuarie 1996).
 17. **restricționarea accesului copiilor nevaccinați în instituțiile de învățământ urmărește raționamente de sănătate individuală și publică împotriva bolilor infecțioase** transmisibile și a consecințelor acestora.
 18. **statul dispune de o serie de instrumente pentru a promova vaccinarea copiilor, precum informarea populației** cu privire la beneficiile imunizării și riscurile contractării bolilor transmisibile, care pot fi prevenite prin vaccinare.
 19. **Diverse studii arată că statele instituie imunizarea obligatorie ca o cerință prealabilă la înscrierea în școlile publice, deoarece aceasta este cea mai eficientă metodă** de a păstra „imunitatea colectivă”.
 20. studiile efectuate în SUA arată **eficacitatea condiționării vaccinării obligatorii pentru accesul în instituțiile de învățământ, în acest sens înregistrându-se pentru diferite boli și state creșteri de circa 5-15% a proporției celor vaccinați.** În prezent, respectarea acestei cerințe asigură o cuprindere în proporție de peste 95% a populației.
 21. Potrivit Ministerului Sănătății, tendința de diminuare a nivelului imunizării, sub influența propagandei antivaccinale, reapărută în țară după 2009, creează un nou pericol de declanșare a epidemiilor. Astfel, dacă dintr-o generație de 40.000 de copii 5% nu sunt vaccinați, numărul lor va constitui 2.000 de copii, iar în 10 generații – respectiv 20.000. La creșterea proporției celor nevaccinați până la 10%, numărul celor nevaccinați și, deci, neprotejați față de bolile transmisibile se va dubla.
 22. **prin impunerea acestor cerințe la înscrierea în instituțiile de învățământ, se creează condiții sigure ce favorizează educația și instruirea eficientă și exclud perturbarea procesului de studii**, prin reducerea absenteismului legat de boală,

starea precară a sănătății copilului după boală, măsurile antiepidemice și de carantină.

23. Pe de altă parte, în cazul nerespectării cerinței vaccinării obligatorii, legislația permite instruirea în cadrul altor forme de învățământ, ce nu presupun contactul cu colectivitățile, precum învățământul la distanță sau studiul individual.
24. Datele din SUA arată că doar circa 0,64% din populație invocă motive religioase sau filozofice pentru a se opune vaccinării și că, această cifră chiar și înainte de anul 2000 nu depășea 2,5% din populație în nici unul din cele 50 de state.
25. Pe de altă parte, acordarea pe scară largă a unor asemenea scutiri pot să nu fie sustenabile pe termen lung, or, instituirea unor excepții prea largi ar putea submina beneficiile vaccinării obligatorii, cum ar fi menținerea „imunității colective”

Judecătorii Victor Pușcaș, Elena Safaleru și Dumitru Pulbere, care votau pentru neconstituționalitatea actului legislativ denunțat, în principal, rețineau:

1. prin prevederile art.52 alin.(6) din Legea privind supravegherea de stat a sănătății publice, care condiționează admiterea copiilor în colectivitățile și instituțiile educaționale și de recreere de „vaccinarea profilactică sistematică”, statul de fapt a prevăzut o condiție nejustificată și discriminatorie pentru accesarea copiilor la învățământul general obligatoriu, astfel aducând atingere substanței dreptului la învățatură și încălcând flagrant dispozițiile art.16, 35, 54 din Constituție.
2. statul este responsabil pentru respectarea drepturilor și intereselor copilului, asigurarea sănătății fizice și spirituale și formarea conștiinței lui civice.
3. Prin introducerea prevederilor legale contestate, legiuitorul a garantat realizarea dreptului fundamental privind ocrotirea sănătății, suprimând, însă, un alt drept fundamental – dreptul la învățatură.
4. Părinții au dreptul să pretindă, iar statul, ca organizator al procesului educativ, are îndatorirea corespunzătoare ca în cadrul acestuia să fie respectate convingerile filozofice și religioase ale părinților.
5. Școala este un instrument de socializare, de aceea socializarea trebuie să fie forțată, iar părinții nu pot îngreuna accesul copiilor în instituțiile educaționale. („Nu se poate permite părinților să țină copiii lor departe de școală și influențele altor copii. Școlile reprezintă societatea, și este în interesul copiilor de a deveni parte din acea societate”. Cauza Fritz Konrad v. Germania, din 11.09.2006, cererea nr.35504/03).
6. Legea învățământului reglementează accesarea copiilor în sistemul de învățământ (instituții educaționale) fără a institui condiții privind vaccinarea lor profilactică sistematică.
7. acești trei judecători constată că măsura luată de autoritățile naționale prin adoptarea normei legale contestate aduce atingere substanței dreptului la învățatură. Or, urmând logica normei, copiii care, din diferite motive, n-au fost imunizați rămân neșcolarizați.
8. reprezentantul Guvernului a subliniat că în ultimii ani, datorită imunizărilor, în Republica Moldova se menține o situație epidemică favorabilă. Nu au fost înregistrate cazuri de poliomielită, provocată de virusul sălbatic, sau vaccin-asociat, tetanos neonatal, rubeolă congenitală, difterie, tetanos. S-a diminuat morbiditatea prin rubeolă, rujeolă, oreion, hepatită virală B la copii. Este redus nivelul morbidității de tuse convulsivă. Însă nici reprezentantul Parlamentului și nici reprezentantul Guvernului n-au putut aduce argumente în favoarea instituirii

normei legale contestate, care restricționează admiterea copiilor nevaccinați în colectivitățile și instituțiile educaționale și de recreere.

9. Reprezentantul Guvernului a remarcat existența unui nou pericol de declanșare a epidemiilor în legătură cu tendința de diminuare a nivelului cuprinderii cu vaccinare, sub influența propagandei antivaccinale (inclusiv din convingeri religioase sau filozofice), reapărută în țară din anul 2009. **Însă în ședința plenară n-au fost aduse nici un fel de probe sau argumente privind declanșarea epidemiilor în perioada 2009-2011 în legătură cu neimunizarea copiilor.**
10. **Prin instituirea restricțiilor de admitere în instituțiile educaționale a copiilor neimunizați statul de fapt s-a eschivat de la îndeplinirea obligațiilor sale.** Interdicția impusă prin norma legală contestată încalcă drepturile copiilor, care nu poartă nici o vină pentru inacțiunile organelor statale în acest domeniu.
11. Spre exemplu, în România, potrivit Ordonanței nr.53 din 30 ianuarie 2000 „Privind obligativitatea raportării bolilor și a efectuării de vaccinuri”, medicii de familie, indiferent de forma de organizare a asistenței medicale primare în cadrul sistemului public sau privat, au obligația de a asigura vaccinarea copiilor (art.1 alin.(1)). Art.6 alin.(1) al acestei ordonanțe prevede că constituie contravenții, dacă nu au fost săvârșite în astfel de condiții încât, potrivit legii penale, să fie considerate infracțiuni, nerespectarea obligațiilor prevăzute la art.1 alin.(1) și art.5 lit.a) și se sancționează cu amendă de la 2.000.000 lei la 5.000.000 lei.
12. Acești trei judecători nu sunt de acord cu opinia celorlalți trei judecători, care au subliniat că „în cazul nerespectării cerinței vaccinării obligatorii, legislația permite instruirea în cadrul altor forme de învățământ, ce nu presupun contactul cu colectivitățile, precum învățământul la distanță sau studiul individual”.
13. Această concluzie vine în contradicție cu prevederile Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului în domeniul educației.
14. Într-adevăr, potrivit art. 13 alin. (3) din Legea învățământului, învățământul se poate organiza ca învățământ de zi, învățământ cu frecvență redusă, învățământ la distanță sau studiu individual.
15. În același timp, trebuie menționat că nici o normă legală nu reglementează instruirea în cadrul altor forme de învățământ a copiilor nevaccinați.
16. Sub alt aspect, în condițiile în care situația materială a părinților nu permite realizarea învățământului individual al copiilor nevaccinați, nu este clar în ce mod legea asigură educația acestei categorii de copii.
17. **Acești trei judecători consideră că norma legală contestată instituie un tratament diferit al dreptului copiilor vaccinați și celor nevaccinați la învățătură.**
18. În opinia a trei judecători, **prin prevederile legale contestate se încalcă dreptul constituțional la viață și la integritate fizică (art.24 din Constituție), exprimat prin dreptul pacientului la exprimarea benevolă a consimțământului sau refuzului la intervenție medicală**, statuat în Legea cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului.
19. Curtea a subliniat de asemenea faptul că orice pacient trebuie informat despre consecințele posibile ale unei intervenții medicale și trebuie să-și dea consimțământul de a fi supus la un anumit tratament în cunoștință de cauză. În lipsa unei astfel de informații, în măsura în care intervenția medicală se realizează într-un spital public, statele pot fi ținute responsabile de consecințele produse (cauza Codarcea v. România, din 02.06.2009, cererea nr.31675/04). Astfel, **acești trei judecătorii consideră că administrarea vaccinurilor obligatorii prin constrângere, ca tratamente medicale nonvoluntare, duce la o ingerință în dreptul la respectarea**

integrității fizice a persoanei și a vieții sale private, garantate de art.24 din Constituție.

20. Acești trei judecători, la fel, au subliniat că potrivit jurisprudenței Curții Europene: „[...] odată ce statul adoptă o soluție, aceasta trebuie să fie pusă în aplicare cu claritate și coerență pentru a evita pe cât este posibil insecuritatea juridică și incertitudinea pentru subiectele de drept vizate de către măsurile de aplicare a acestei soluții [...]” (Hotărârea CEDO Păduraru v. România).
21. Din norma legală contestată nu este clar dacă, în instituțiile educaționale, copiii pot fi admiși în lipsa unui vaccin sau pot fi admiși numai dacă le-au fost administrate toate vaccinurile obligatorii garantate de stat.

Ulterior, urmare a deciziei Înaltei Curți indicate supra și, respectiv, în vederea punerii în aplicare a art. 52 alin 6 din Legea nr. 10, la pct. 21 alin. 1 lit. e) din Hotărârea Guvernului nr. 1113 din 06 octombrie 2016 (în continuare Hotărârea Guvernului nr. 1113) cu privire la aprobarea Planului național de imunizări pentru anii 2016-2020 (publicată în MO nr.353-354/1205 din 11.10.2016), s-a stabilit că, **asigurarea acoperirii vaccinale a cel puțin 95% din populație la vârstele-țintă la nivel național, prin asigurarea accesului echitabil și universal la serviciile de imunizării garantate de stat pentru toate persoanele prin folosirea strategiilor inovatoare adaptate la condițiile locale se va realiza prin „e) asigurarea admiterii în colectivitățile de copii, în lipsa contraindicațiilor medicale argumentate și documentate, doar a copiilor vaccinați în conformitate cu prezentul Program;”**.

Pe pagina oficială a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, anterior se publica o informație prin care Ministerul își pasa responsabilitate pentru viața, sănătatea și educația copilului mic, inclusiv înscrierea la grădiniță sau școală exclusiv către părinte.

Totodată voi remarca faptul că, anterior aprobării Hotărârii Guvernului nr. 1113, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării considera inadmisibilă abordarea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, menționând că, dreptul copiilor la învățământ nu poate fi îngăduit, indiferent dacă au fost sau nu imunizați.

La data de 21 august 2018 Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în comun cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării emit ordinul nr. 969/1242 cu privire la organizarea unor măsuri suplimentare de ameliorare a situației epidemiologice privind rujeola.

La data de 06 septembrie 2018 Direcția Generală Educație, Tineret și Sport, mun. Chișinău, în persoana doamnei Rodica Guțu a emis ordinul nr 1197 care, la pct. 1.1 interzice admiterea în colectivitățile de educație, instruire și întremare a copiilor nevaccinați, inclusiv a celor nevaccinați contra rujeolei conform pct. 1.2 din ordin.

Conform datelor prezentate de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării la 12 septembrie 2018 nu aveau voie să frecventeze școala din cauza lipsei vaccinului rujeolic 4935 copii. Notez, informația vizează doar situația copiilor din instituțiile primare, gimnaziale și liceale și doar a celor ce nu au vaccinul contra rujeolei, nefiind clară care este situația pe țară referitoare la copiii de vîrsta grădiniței, dar și cea referitoare la numărul copiilor care refuză total sau parțial programul general de vaccinare.

Voi mai menționa că, urmare acțiunilor statului descrise supra, au apărut mii de reacții publice prin care părinții: 1. Denunțau comportamentul abuziv al autorităților publice, inclusiv al instituțiilor de învățământ, cu referire la: lipsa unui control prealabil elementar al copilului înainte de vaccinare, lipsa oricărei monitorizări a celor ce totuși au acceptat vaccinarea, neprezentarea informației referitoare la vaccin, agresiuni verbale la părinți, lipsa oricărei comunicări decât impunerea de a vaccina copilul pentru a fi admis în sistemul educațional 2. Informau despre practicile neuniforme de aplicare a prevederilor referitoare la obligativitatea

vaccinării. Astfel, unii părinți informează că, există localități în care directorii de școli/grădinițe și-au asumat responsabilitatea de accepta copiii nevaccinați la sistemul educațional.

La rândul său, deputatul PSRM, domnul Odnostalco, pentru a clarifica lucrurile a înaintat mai multe interpelări către structurile abilitate în vederea clarificării situației.

Prin răspunsul nr. 01-6650 din 24 septembrie 2018, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale informa despre faptul că, un lot important de vaccin ROR (rujeola, oreion, rubeola) a intrat în țară la data de 02 august 2018.

Prin răspunsul nr. 28/0716248 din 2 septembrie 2018, Serviciul Vamal însă informa că, pe parcursul anului 2018 nu au fost identificate vaccinuri ROR la poziția tarifară 300220.

Este de menționat că, prin mesajul public al doamnei Rodica Secieru, consilier al ex-Președintelui Curții Constituționale, domnul Alexandru Tănase, aceasta menționa că, din informația Ministerului Educației, cei nevaccinați nu sunt privați de școală, ci pot apela la școlarizare individuală.

Prin răspunsul Ministerului Educație, Culturii, și cercetării din 27 septembrie 2018, la interpelarea deputatului Vladimir Odnostalco, se constată expres că, **instruirea la domiciliu se organizează pe o perioadă de timp determinată pentru copiii și elevii care, din cauza problemelor de sănătate sau a unei dizabilități, sunt lipsiți de posibilitatea de a se deplasa. Alte excepții nu sunt prevăzute de legislația în vigoare.**

Despre lipsa alternativelor educaționale pentru cei nevaccinați a informat și domnul Nicolae Eșanu, de la Ministerul Justiției, în cadrul audițiilor parlamentare, menționând că, statul nu ar fi obligat să le asigure tuturor acces la studii.

Legislație pertinentă:

Constituția Republicii Moldova

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 16

Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 24

Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică

- „(1) Statul garantează fiecărui om dreptul la viață și la integritate fizică și psihică.
(2) Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante.
(3) Pedepsa cu moartea este abolită. Nimeni nu poate fi condamnat la o asemenea pedeapsă și nici executat.”

Articolul 28

Viața intimă, familială și privată

„Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.”

Articolul 31

Libertatea conștiinței

„(1) Libertatea conștiinței este garantată. Ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.”

Articolul 35

Dreptul la învățătură

„(1) Dreptul la învățătură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare.

...

„(4) Învățământul de stat este gratuit.”

Articolul 43

Dreptul la muncă și la protecția muncii

„(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.”

Articolul 53

Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

„(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Jurisprudența Curții Constituționale, relevantă speței

Hotărârea nr. 7 din 04 martie 2016 privind controlul constituționalității unor prevederi ale Legii nr. 115-XIV din 05 iulie 2000 cu privire la modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova

„...28. Curtea reține că aspectele abordate de către autorii sesizării nu au constituit anterior obiect de interpretare în instanța de contencios constituțional. De asemenea, Curtea nu s-a pronunțat anterior asupra dispozițiilor contestate, procesul privind controlul constituționalității Legii nr. 115-XIV din 5 iulie 2000 cu privire la modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova fiind sistat prin Decizia nr. 5 din 18 mai 2001, Curtea declinându-și competența *ratione materiae*.

29. În acest context, Curtea reamintește că actele Curții Constituționale sunt definitive și fără drept de atac. Totuși, în ceea ce privește efectele lor, trebuie făcută o distincție între diferitele tipuri de acte pronunțate.

30. Hotărârile Curții Constituționale de admitere a sesizărilor pe fond au efecte *erga omnes* și numai pentru viitor, neafectând securitatea juridică pe care cetățenii sunt îndreptățiți să o aștepte de la o lege care li se aplică.

31. Dimpotrivă, deciziile prin care sesizarea este respinsă, inclusiv atunci când procesul este sistat, au doar efecte *inter partes* litigantes, ceea ce demonstrează că este deschisă în continuare calea contenciosului constituțional, datorită unei posibile evoluții a stării de constituționalitate, care să impună, la un interval de timp ulterior, o soluție de admitere a sesizării inițial respinse.

32. Așadar, ca urmare a faptului că starea de constituționalitate evoluează, odată cu schimbarea condițiilor social-economice, politice și morale ale societății, motivele care au justificat inițial respingerea sesizării este posibil să nu mai subziste, în schimb, altele noi pot determina admiterea ei ulterioară.

33. Reconsiderarea practicii instanței de contencios constituțional este, așadar, o consecință firească a evoluției societății și, implicit, a modului în care aceasta asimilează valorile consacrate la nivelul Legii fundamentale. În acest sens, atunci când purcede la exercitarea controlului de constituționalitate, Curtea analizează și impactul asupra mediului social al anumitor norme juridice.

34. Curtea observă că, în speță, prevederile contestate s-au relevat a fi în practică o sursă de instabilitate și blocaje instituționale. Acesta este motivul pentru care reglementările în cauză au făcut obiectul unei sesizări repetate de neconstituționalitate, aceasta constituindu-se, în opinia Curții, într-un element de noutate, de natură să impună reexaminarea atât a soluției adoptate în precedent, cât și a considerentelor pe care se întemeiază și, pe cale de consecință, reconsiderarea jurisprudenței în materie. În același timp, Curtea reține că prevederile contestate nu au suportat modificări după adoptarea acestora în anul 2000, astfel încât ele nu au fost validate printr-o modificare succesivă.

35. Având în vedere argumentele nou invocate, precum și evoluția stării de constituționalitate de la adoptarea prevederilor contestate până în prezent, Curtea consideră necesar să se distanțeze de abordarea anterioară și să-și reconsidere poziția privind verificarea constituționalității legilor de revizuire a Constituției...”

Analiza circumstanțelor de fapt prin prisma legislației pertinente

În primul rând autorul sesizării va menționa că, nu contestă raționamentele Înaltei Curți cu privire la importanța și obligativitatea vaccinării drept o condiție esențială pentru siguranța colectivă.

Ceea ce contestă autorul sesizării este mijlocul prin care statul a decis să asigure nivelurile ridicate de vaccinare a populației Republicii Moldova și anume: neadmiterea copiilor la sistemul educațional în lipsa vaccinurilor obligatorii, precum și limitarea abuzivă a condițiilor în care părintele se poate opune vaccinării.

Cu referire la neadmiterea copiilor nevaccinați la sistemul educațional

În primul rând voi reitera argumentele reținute de judecătoria **Victor Pușcaș, Elena Safaleru și Dumitru Pulbere**, care la 22 ianuarie 2013 votau pentru neconstituționalitatea actului legislativ denunțat.

Potrivit hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului, Solomakhin v. Ucraina din 15 martie 2012, drept motiv de neconstatarea a violării în fond a Convenției EDO, cu excepția art. 6 (pe procedură), Înalta Curte reținea:

„32... The Government noted that the applicant's fitness for vaccination and possible contraindications had been checked by the doctors prior to the vaccination. In addition, **they noted that, while being compulsory, the vaccination had not been forced or violently imposed**, and therefore that the applicant, being an adult of thirty-four years of age at the time of the events, could have refused to have the vaccination, as he had done previously on many occasions...

37. Furthermore, **the applicant himself failed to explain what had prevented him from objecting to the vaccination, when previously he had objected on several occasions.** There is no evidence before the Court to prove that the vaccination in question had actually harmed the applicant's health.”

Adică, pe de o parte, Guvernul Ucrainei a menționat că, reclamantul nu a fost forțat sau impus prin violență să își aplice vaccinul, iar Curtea Europeană a Drepturilor Omului nu a găsit explicații clare de ce reclamantul nu a obiectat împotriva vaccinului, când acesta anterior obiectase în mai multe rânduri.

În condițiile Republicii Moldova:

- nu oferă condiții alternative de educare a copiilor nevaccinați;
- a oferit posibilitatea de educare la domiciliu doar a celor ce nu pot să se deplaseze (de altfel, și acest instrument este imprevizibil). Este de notat că, în SUA cei care, pe motive religioase, refuză vaccinarea, sunt admiși în sistemul educațional;
- nu își asumă nici o răspundere pentru eroare medicală. În SUA există un fond de garantate a prejudiciului cauzat pentru erorile medicale, existând și responsabilitatea medicului pentru eventuala eroare medicală;
- nu a prevăzut instrumente adecvate pentru garantarea vaccinării în condiții adecvate (control prealabil, monitorizare post vaccin, nefiind clar dacă au fost petrecute instructajele cu medicii responsabili ș.a.);
- nu a prezentat nici o probă că, instrumentul comunicării cu cetățeanul nu este unul funcțional;
- nu a liberalizat instrumentul de vânzare a vaccinurilor către cetățean. Aici voi menționa că, conform ordinului nr. 418 din 21 noiembrie 2005, emis de către

Ministerul Sănătății și Protecției Sociale s-a interzis expres vânzarea vaccinurilor în rețeaua de farmacii. Astfel, astăzi avem următoarea situație: statul aplică vaccinuri de origine indiană. O mare parte a populației nu are încredere în vaccinul oferit de către stat. Alternativa de vaccinat copiii cu vaccine belgiene, spre exemplu, este oferită de către stat prin adresarea la instituțiile private, care, datorită poziției dominante pe care o ocupă, abuzează la fixarea prețului pentru vaccinare. Astfel, prețul de producător reglementat pentru vaccinul ROR belgian în RM este de 158 lei, la privați însă cetățeanul e obligat să achite suma de 2000 lei. Respectiv, această alternativă de vaccinare este una dezechilibrată, statul inacționând în acest domeniu fie prin liberalizarea vânzării vaccinurilor fie prin limitarea profiturilor celor de la privat;

- în Republica Moldova nu există criterii clare de stabilire pentru declararea epidemiei, fapt care creează incertitudine în societate că, epidemiile sunt declarate pentru a favoriza vânzările de vaccinuri de către privați, dar și ridicarea ratei de vaccinare a populației prin practici neloiale;
- în Republica Moldova rata de vaccinare este la niveluri rezonabile în raport cu alte state europene;

statul nu poate pretinde că, a epuizat toate instrumentele pentru a aplica șantajul împotriva părintelui cu excluderea copilului din sistemul educațional în lipsa vaccinării.

Vom menționa că, acest instrument pretins disciplinar este îndreptat împotriva copilului și nu împotriva părintelui. Copilul nu poate fi exclus din sistem pentru inacțiunea părintelui.

Statul și-a pasat toată responsabilitatea pentru sănătatea copilului pe umerii părintelui, însă pretinde că, vaccinarea este liberă și informată. Orice vaccinare prin șantaj nu poate fi considerată ca fiind făcută prin acord liber și informat, ceea ce este neconstituțional atât prin prisma dreptului la educație cât și prin prisma dreptului la sănătate și integritate fizică.

Este de remarcat că, conform statisticilor la nivel de UE, asemenea practici de excludere a copiilor de la sistemul de educare, nu există. Mai mult, există o tendință de relaxare a legislației punitive împotriva părinților ce refuză vaccinarea, considerându-se că, imunizarea nu se face prin vaccinare, dar și prin creșterea nivelului de trai a populației. Și nu există niciun studiu rezonabil că, eradicarea unor maladii se datorează exclusiv vaccinării și se induce în mod artificial ideea că, imunizarea este echivalentă cu vaccinarea.

De altfel, ținând cont de cele expuse în mod public de către doamna Rodica Secrieru cu privire la faptul că, ar exista alternative de educare a copiilor neadmiși la sistemul public de învățământ, aparent, se constată că, Guvernul a indus în eroare Înalta Curte la momentul examinării sesizării avocatul poporului în anul 2013.

Este abuzivă și poziția publică a Ministerului Justiției, precum că, niciun stat nu asigură școlarizarea tuturor copiilor, or, o asemenea abordare presupune eschivarea de la obligația constituțională de a garanta dreptul la educație.

Toate aceste abuzuri se datorează utilizării cu rea credință a statuărilor anterioare ale Curții Constituționale cu privire la subiect, fapt care induce panică și instabilitate în societate și impune schimbarea abordării conform deciziei Înaltei Curți din 22 ianuarie 2013.

Mai mult, prezenta sesizare este formulată conform unor pretenții neprevăzute în sesizarea avocatului poporului în anul 2012.

Cu referire la limitarea abuzivă a condițiilor în care părintele se poate opune vaccinării

Liberatea conștiinței este un drept garantat. Statul este obligat să țină cont de preferințele religioase ale părintelui.

Părintele nu este în drept să refuze școlarizarea copilului pe motive religioase, dar să refuze vaccinarea pe motive religioase, este un drept garantat și nici un stat nu-și permite să nege dreptul părintelui de refuză vaccinarea, pe motive religioase.

De altfel, astăzi statul a utilizat o tehnică absolut antidemocratică, or, acesta pentru a-și justifica șantajul părinților de a vaccina copiii, a declarat cod portocaliu de rujeolă, cu toate acestea sunt interziși în școli și grădinițe, nu doar cei ce nu au vaccin contra rujeolei, dar și cei ce nu au respectat programul de vaccinare, părinții fiind impuși să aplice toate vaccinurile obligatorii, indiferent de faptul că, acestea deja sunt inutile, ținând cont de vârsta copiilor și de importanța vaccinurilor pentru imunizarea copiilor exclusiv pe categorii de vârstă.

Notăm noi acceptăm posibilitatea limitării pentru o perioadă determinată, ca măsură excepțională a copiilor nevaccinați la studii, în caz de epidemie, pentru protecția acestor copii. Problema este că, orice epidemie trebuie să fie declarată în condițiile unei legislații previzibile, limitarea dreptului la educație trebuie să fie ca o măsură excepțională, previzibilă, inclusiv cu privire la perioada pentru care a fost stabilită interdicția. Iar pe perioada aceasta trebuie să asigure condiții ca copilul nevaccinat să fie în stare, pe perioada epidemiei, să facă studii la domiciliu.

Diverse

Notăm că, în vederea reparării abuzului comis de către Parlament, autorul sesizării va înregistra un proiect de lege privind abrogarea normei legislative contestate.

Vom mai remarca că, termenul de valabilitate a partidei de vaccin indian intrat în Republica Moldova pe 02 august 2018 în circumstanțe suspecte, expiră în luna ianuarie 2019. Aparent, vaccinul este din anul 2010. Mai mulți, părinți informează că, actualmente sunt telefonați de către medicii de familie, prin care sunt informați că, dacă aplică măcar vaccinul ROR, copilul va fi admis în sistemul educațional.

Este de remarcat că, în Ucraina, de asemenea s-a declarat epidemie și s-a interzis primire copiilor nevaccinați împotriva rujeolei în instituțiile de învățământ și grădinițe. Ce este suspect și în Ucraina termenul de valabilitate al vaccinurilor este până la sfârșitul anului 2018.

Demers

Suplimentar la cele menționate în sesizare voi constata că, conform art. 7¹ din Codul jurisdicție Constituțională, acțiunea actelor supuse controlului constituționalității, sesizate în modul corespunzător la Curtea Constituțională, care afectează sau se referă la domeniile stabilite la alin.(2) poate fi suspendată pînă la soluționarea în fond a cauzei cu emiterea unei decizii sau hotărâri definitive.

În speță, sesizarea permite suspendarea actelor conetstate conform alin. 2 pct. 1 lit. b), care stabilește că, se poate dispune suspendarea acțiunii actelor care afectează sau se referă la drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

Totodată, ținând cont de faptul că, astăzi problema neadmiterii copiilor este una gravă și părinții copiilor nevaccinați nu au acces la sistemul educațional și orice întârziere de admitere a copilului de integrare în sistem dăunează grav dezvoltării individuale a copilului, fiind o încălcarea flagrantă a obligației de rezultat a statului privind asigurarea dreptului la educarea copilului, considerăm rezonabilă suspendarea actelor normative contestate până la examinarea cauzei în fond, fapt pe care îl solicităm în mod expres. Notăm că, chiar dacă autorul sesizării va încerca să repare abuzul parlamentar prin procedură legislativă, până la examinarea cauzei în fond, acesta nu va putea bloca imediat efectele grave ale actului legislativ litigios, pentru a permite copiilor nevaccinați să frecventeze școala și grădinița.

Reamintim că, conform alin. 3 și 4 al art. 7¹ din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională va examina cererea de suspendare a actului normativ contestat cel târziu în a doua zi lucrătoare după înregistrarea sesizării.

Decizia de suspendare a acțiunii actului contestat se adoptă de plenul Curții Constituționale cu votul a cel puțin 3 judecători. În caz de imposibilitate a convocării plenului Curții, decizia de suspendare se emite printr-o dispoziție a Președintelui Curții Constituționale, cu confirmarea ulterioară obligatorie de către plenul Curții Constituționale.

IV. - CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

14. În urma celor menționate supra, în conformitate cu prevederile art. 4, 16, 23, 24, 28, 31, 35, 43, 53 și 54 din Constituția Republicii Moldova, art. 4, art. 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. art. 4, 38, 39 din Codul Jurisdicției Constituționale,

SOLICIT:

- A admite spre examinare în fond prezenta sesizări;
- A supune controlului constituționalității în regim de urgență art. 52 alin. 6 al Legii nr.10-XVI din 3 februarie 2009 privind supravegherea de stat a sănătății (publicată în MO nr. 67/183 din 03.04.2009), conform căruia „Admiterea copiilor în colectivități și instituții educaționale și de recreere este condiționată de faptul vaccinării lor profilactice sistemice.” și pct. 21 alin. 1 lit. e) din Hotărârea Guvernului nr. 1113 din 06 octombrie 2016 cu privire la aprobarea Planului național de imunizări pentru anii 2016-2020 (publicată în MO nr.353-354/1205 din 11.10.2016), conform căruia „e) asigurarea admiterii în colectivitățile de copii, în lipsa contraindicațiilor medicale argumentate și documentate, doar a copiilor vaccinați în conformitate cu prezentul Program;”
- A **suspenda** până la examinarea cauzei în fond a art. 52 alin. 6 al Legii nr.10-XVI din 3 februarie 2009 privind supravegherea de stat a sănătății (publicată în MO nr. 67/183 din 03.04.2009), conform căruia „Admiterea copiilor în colectivități și instituții educaționale și de recreere este condiționată de faptul vaccinării lor profilactice sistemice.” și pct. 21 alin. 1 lit. e) din Hotărârea Guvernului nr. 1113 din 06 octombrie 2016 cu privire la aprobarea Planului național de imunizări pentru anii 2016-2020 (publicată în MO nr.353-354/1205 din 11.10.2016), conform căruia „e) asigurarea admiterii în colectivitățile de copii, în lipsa contraindicațiilor medicale argumentate și documentate, doar a copiilor vaccinați în conformitate cu prezentul Program;”

Anexă:

Ordinul MSPS nr. 418 din 21.11.2005

Informație privind vaccinarea copiilor și înscrierea lor la grădinițe

Informație de pe pagina oficială a MECC prin care statul neagă orice responsabilitate în caz de malpraxis

Informația publică din 2016 privind poziția MECC cu privire la neadmiterea copiilor nevaccinați la sistemul de educare

Informație privind copii ce sunt excluși de la sistemul de educare

Informație comprată privind vaccinarea în state UE

Adresarea unui grup de cetățeni către MECC și MSMPF privind admiterea copiilor la educație

Ordinul DGETS din 06.09.2018

Informația de la MSMPF privind cantitatea de vaccin ROR importată

Informația Serviciului Vamal cu privire la vaccinul uman ROR importat

Informația MECC privind lipsa alternativelor de educare a copiilor nevaccinați

Analiză doctrinară cu privire la obligativitatea vaccinului

Răspunsul MSPS din 08.09.2018 prin care se stabilește că, pentru fiecare vaccin aplicat, medicului i se acordă un spor la salariu

Dovada că, prețul de producător al vaccinului rujeolic este de 158, 17 lei, conform ordinului domnului Zara din 31.07.2018

Prospectul vaccinului ROR din care se constată peste 20 de reacții adverse asupra cărora părinții nu sunt informați de stat

Prospectul vaccinului indian și xerox de pe cutie, unde este înserat termenul de valabilitate.

Extras din Raportul de sănătate publică al MSPS din anul 2018, capitolul IV, unde se conțin date statistice referitoare la rata de vaccinare și nivelul de îmbolnăvire a celor vaccinați, precum și a celor nevaccinați.

Un articol privind cantitățile de vaccin importate în Ucraina.

V. - DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

În speță, există decizia Înaltei Curți din 22 ianuarie 2013 cu privire la sistarea controlului constituționalității art. 52 alin. 6 al Legii nr.10-XVI din 3 februarie 2009 privind supravegherea de stat a sănătății

Locul:

mun. Chișinău

Data:

02 octombrie 2018

Cu respect

Vladimir ODNOSTALCO
Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

